

1 Ιουλίου 2017

Μετρό Θεσσαλονίκης: Το βυζαντινό παρελθόν συναντά το μέλλον της πόλης (Στέλιος Κούκος)

/ [Πεμπτουσία](#)

Η Θεσσαλονίκη συναντά το καθόλου της σώμα στις ανασκαφές του μετρό*

Μπορεί η Θεσσαλονίκη εδώ και λίγα χρόνια να μοιάζει ξεκοιλιασμένη, καθώς στο σώμα της διενεργούνται ποικίλες εργασίες για την εγκατάσταση του μετρό, εν τούτοις σε καμία περίπτωση δεν φαίνεται πως γίνεται ανατομία επί νεκρού σώματος. Το σώμα-χώμα -οι επιχωματώσεις της ιστορίας και των καιρών- είναι ζωντανό και αποκαλύπτει καλά διατηρημένα στοιχεία ζωής, κομμάτια ταυτότητας, φλέβες, διακλαδώσεις επικοινωνίας και σύμπραξης με τα λοιπά γνωστά στοιχεία μνήμης της επιφάνειας, μνημεία που βρίσκονται εν εγρηγόρσει και σε λειτουργία με την καθημερινότητα της πόλης.

Ευρήματα στο σταθμό του μετρό στην οδό Βενιζέλου.

Αίφνης δηλαδή το μετρό, που μπορεί να μην αποπερατώθηκε ακόμη, ωστόσο εκόμισε ανείδωτους και μόνο θρυλούμενους ενδιάμεσους χώρους. Δρόμους, πλατείες, στοές, κρήνες, καταστήματα, εργαστήρια και λοιπά ευρήματα. Μέχρι και χημικά που δούλευαν οι τεχνίτες στα εργαστήριά τους. Αναφέρομαι στην εύρεση σε διάφορα σημεία ποσοτήτων υδραργύρου.

Η Θεσσαλονίκη διαθέτει δεκαπέντε μνημεία στον κατάλογο της Ουνέσκο, που αυτά και μόνο θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως ραχοκοκαλιά της ταυτότητάς της. Τα περισσότερα βεβαίως βυζαντινά και κάποια παλαιοχριστιανικά. Οπότε ως προς το θέμα της ταυτότητας δεν μπορεί προφανώς να τεθούν ερωτηματικά. Τα μνημεία που προαναφέραμε αρκούν και περισσεύουν για το χαρακτηρισμό του πυρήνα της πόλης ως βυζαντινού. Ό,τι απομένει είναι θέμα σύνθεσης, σύγχρονης αποτίμησης και μοντέρνας πρότασης.

Αρχαιολογικός χώρος στο σχολικό συγκρότημα της οδού Ιασωνίδου.

Σε αυτό συνηγορεί και η μεγάλη κυρία της βυζαντινολογίας, η διαπρεπής Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ. Σε παλαιότερη συνέντευξη που μας έδωσε και στο ερώτημα αν “θα μπορούσε η Θεσσαλονίκη να αναδειχθεί ως βυζαντινή πόλη και να προκαλέσει και ανάλογο τουριστικό ενδιαφέρον;” μας τόνισε: “Μα για όνομα του Θεού, είναι το μόνο που πρέπει να κάνει. Όπως για παράδειγμα αυτό που έκανε η Αθήνα με την ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων της. Η Θεσσαλονίκη πρέπει να αναδείξει τη βυζαντινή υπόστασή της. Η πόλη έχει επίσης, [...] και το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, που πραγματικά είναι από τα καλύτερα. [...] Είναι ένα από τα πράγματα που πρέπει να κάνει τώρα ως η πρώτη πραγματικά ευρωπαϊκή πόλη. Γιατί η Θεσσαλονίκη διαθέτει και αρχαία και ρωμαϊκή αλλά και πρωτοχριστιανική ιστορία ως πόλη που επισκέφθηκε ο Παύλος [ο Απόστολος]”.

Και να που οι “καβγάδες” που έγιναν για τη διατήρηση των αρχαιοτήτων του σταθμού του μετρό στη Βενιζέλου φαίνεται να πιάνουν τόπο. Αντίστοιχα σημαντικά ευρήματα στο σταθμό της Αγίας Σοφίας, που και αυτά θα διατηρηθούν επί τόπου, φανερώνουν εξαιρετικά στοιχεία της “ένδον πόλης”, όπως θα έλεγε ο μοντέρνος βυζαντινός ομολογητής της πόλης Νίκος Γαβριήλ Πεντζίκης. Όλα αυτά έρχονται να συμπληρώσουν το θαυμαστό ψηφιδωτό της Θεσσαλονίκης. Που βεβαίως δεν είναι μόνο μνημεία και ευρήματα αλλά ιστορία και πάθη και δεινά και άνθρωποι και προσωπικότητες και λόγοι και έργα. Ζωής και τέχνης.

* Η εισαγωγή του αφιερώματος της “Μακεδονίας της Κυριακής” με τίτλο “Η Θεσσαλονίκη, οι αρχαιότητες και το μετρό, Στους σταθμούς του μετρό η πόλη συναντά το παρελθόν της προκειμένου να το εντάξει στο μέλλον της”.